

บทที่ 2

วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง

ในบทนี้ผู้วิจัยจะได้เสนอเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย
ในครั้ง นี้ โดยจะเสนอแนวความคิดเกี่ยวกับสถานภาพครูด้านต่าง ๆ ส่วนในตอน
ท้ายจะเป็นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้

แนวความคิดเกี่ยวกับสถานภาพด้านวิชาการ

หน้าที่หลักสำคัญของครูคือการอบรมสั่งสอนนักเรียนให้เป็นผู้มีความรู้
มีวิถึญาณหรือจิตใจสูงขึ้นไป ซึ่งก็หมายความว่า ครูผู้สอนจะต้องมีความรู้ในด้าน
วิชาการหรือความรู้ในเรื่องที่จะสอนอย่างเพียงพอ ความรู้ความสามารถในด้าน
วิชาการที่จำเป็นแก่ครูนั้นย่อมรวมไปถึงการที่ครูจะต้องหมั่นศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม
อยู่เสมอ โดยการฝึกฝนตนเองในทุกวิถีทางให้เป็นผู้รอบรู้ในวิชาการต่าง ๆ การ
ที่ครูผู้สอนมีความรู้ดี ย่อมจะทำให้การสอนสำเร็จผลดีไปส่วนหนึ่งแล้วตั้งแต่เริ่ม
ต้นลงมือสอนทีเดียว¹ จะเห็นได้ว่าครูที่มีความสามารถในการสอนที่ดีนั้นย่อมต้อง
มีคุณลักษณะความสามารถทางวิชาการโดยรู้เนื้อหาวิชาที่จะนำไปสอนได้อย่างลึกซึ้ง²

ถ้อย สวัสดิ์พานิชย์ กล่าวถึงความสามารถทางด้านวิชาการของครูไว้
ว่าครูต้องมีความรู้ในวิชาที่ตนสอนอย่างลึกซึ้ง คนที่มีความรู้ในวิชาที่ตนสอนอย่าง

¹สุภาพ ภาคเขียน, ท้าวอย่างไรนักศึกษาคูจึงจะสอนได้ดี (กรุงเทพฯ-
มหานคร : นำอักษรการพิมพ์, 2519) 15

²จรูญ จุณมี, "ครูสังคมนา" วิทยาสาร 26(พฤศจิกายน 2520)

แท้จริง ข้อมลซึ่งถึงขนาดที่ว่าถ้าจะสอนชั้นใด ก็ต้องเตรียมเนื้อหาวิชาให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถของเด็กที่ตนสอน คนที่มีความรู้จริง ย่อมสามารถอธิบายหลักวิชาที่ยาก ๆ ให้คนฟังเข้าใจง่าย มิใช่ทำของง่ายให้เป็นของยาก¹

เกรียง เอี่ยมสกุล ให้ทัศนะเกี่ยวกับขอบเขตของงานวิชาการที่ครูต้องปฏิบัติเพื่อให้เกิดสมรรถภาพทางวิชาการไว้ดังนี้

1. การศึกษาหลักสูตร ประมวลการสอนให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับความมุ่งหมายและรายละเอียดของเนื้อหาวิชา
2. จัดทำโครงการสอนและบันทึกการสอนประจำวัน
3. ใช้วิธีสอนให้เหมาะสมแก่นักเรียน
4. ศึกษาและจัดทำการวัดผลแบบต่าง ๆ และนำผลการสอนไปใช้แก้ไขการสอนของครู
5. เตรียมและจัดทำอุปกรณ์ให้เหมาะกับวิธีสอน
6. เลือกและใช้แบบเรียน หนังสืออ่านประกอบเพื่อส่งเสริมการสอน
7. สอนให้เด็กเรียนประกอบกิจกรรมระหว่างเรียน²

กิลเบอธ (Gilbert) ให้ความเห็นเห็นว่า ครูที่จะต้องประกอบไปด้วยลักษณะดังนี้ คือชอบและมีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอนเป็นอย่างดี รักและสนใจเด็กใจกว้าง มีความรู้กว้างขวาง มีความจำแม่นยำและมีเมตตาธรรม³

¹ กอ สวัสดิ์พานิชย์, "ข้อคิดบางประการเกี่ยวกับการศึกษาหลักสูตร" ข้อคิดศึกษาศาสตร์จากการสัมมนา สอ. เอกสารการนิเทศการศึกษา ฉบับที่ 152 หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมศึกษาศาสตร์ หน้า 217-220

² เกรียง เอี่ยมสกุล, โรงเรียนมัธยมศึกษาภาคปฏิบัติ (กรุงเทพมหานคร : โรงเรียนการช่างวิชาศึกษาแผนการพิมพ์, 2511) 201

³ Hignet Gilbert, The art of teaching (London: Methuen Co,

ความรู้ในเนื้อหาวิชาและความเข้าใจในความหมายอย่างแท้จริงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับครูผู้สอน ทั้งนี้หมายถึงความรู้อย่างกว้างขวางและลึกซึ้งในด้านวิชาการที่สอดคล้องเหมาะสมกับความเปลี่ยนแปลงตามวิทยาการใหม่ ๆ ด้วยวิธีการที่จะได้มาซึ่งความรู้ ความเข้าใจ ย่อมขึ้นอยู่กับวิธีการใ้หาความรู้ซึ่งต้องสร้างให้เกิดเป็นกิจนิสัยแก่ตัวครู ด้วยการส่งเสริมกระตุ้น แนะนำแหล่งวิชาการเพื่อให้เกิดการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง โดยการอ่านหนังสือ ฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์ในรายการที่เป็นประโยชน์ ฟังการอภิปรายหรือบรรยาย เข้าร่วมประชุมทางวิชาการ การไปทัศนศึกษาตามสถานที่ต่าง ๆ จะได้เกิดความรู้และประสบการณ์กว้างขวางยิ่งขึ้น

แนวคิดเกี่ยวกับสถานภาพคณาจารย์ในการสอน

ทักษะในการสอนเป็นความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ นัยเป็นสิ่งสำคัญยิ่งในอันที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ครูจึงต้องมีความสามารถและทักษะในวิธีการสอน เพื่อให้การสอนบรรลุจุดประสงค์ตามต้องการ แม้ว่าครูจะเป็นผู้มีความรอบรู้ในด้านต่าง ๆ และเป็นผู้ที่เปี่ยมไปด้วยคุณธรรมและวัฒนธรรม ก็จะไม่เกิดผลดีต่อการอบรมและการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างเต็มที่ ถ้าครูขาดความสามารถในกลวิธีการสอน¹ คณะกรรมการวางแผนพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษาได้รายงานบทบาทของครูที่พึงประสงค์ที่เกี่ยวกับบทบาทคณาจารย์ในสถานศึกษาไว้ดังนี้

1. เปลี่ยนแปลงบทบาทจากการเป็นผู้บอก ผู้แสดงนำในการเรียนรู้ เป็นผู้กระตุ้นให้นักเรียนเกิดความคิดริเริ่ม สนับสนุนให้นักเรียนมีบทบาทสำคัญในกระบวนการเรียนรู้ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้ความคิดอิสระอย่างมีเหตุผล

¹บุญถิ่น อัตถากร, "การปรับปรุงหลักสูตรและการฝึกหัดครู"

คำปราศรัยและคำบรรยายของบุญถิ่น อัตถากร พ.ศ. 2502-2514, เอกสารนิเทศการศึกษ ฉบับที่ 119, หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมฝึกหัดครู หน้า 143

2. ฝึกนักเรียนให้มีความสามารถในการทำงานรวมกลุ่ม ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีความอดทน เคารพกฎของสังคมในการอยู่ร่วมกัน เคารพเสียงส่วนมาก รับฟังเสียงส่วนน้อย

3. สนใจศึกษาธรรมชาติ และความแตกต่างของนักเรียน

4. พยายามหาความสนใจ ความสามารถและความคิดของนักเรียน เพื่อหาทางส่งเสริม แนะนำ การเลือกวิชาและอาชีพให้เหมาะสม

5. ส่งเสริมให้นักเรียนเป็นคนดีไว้ในคุณธรรม จริยธรรมและเห็นคุณค่าของการรักษาเอกลักษณ์และวัฒนธรรมของชาติ¹

พจนันต์ สะเพียรชัย กล่าวว่า ครูผู้สอนไม่เพียงแต่จะรู้เนื้อหาวิชาการเป็นอย่างดีเท่านั้น ครูควรจะมีพฤติกรรมการสอนที่จะช่วยให้พฤติกรรมการสอนบรรลุจุดประสงค์ ได้แก่ เทคนิคการสอนต่าง ๆ อุปกรณ์ ตำรา เทคนิควิทยาประกอบการเรียนการสอน พฤติกรรมการสอนที่สอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียนแต่ละคน และการนำข้อมูลย้อนกลับเพื่อการปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น²

ไรท์แกน (Weigand) ได้กล่าวว่า ครูไม่ควรเพียงแต่จะบอกได้ว่าทักษะอะไรที่ครูควรทราบเท่านั้น แต่ครูควรหาวิธีการที่จะปรับปรุงส่งเสริมทักษะในด้านต่าง ๆ ให้ดียิ่งขึ้น ทักษะพื้นฐาน 7 ทักษะที่เหมาะสมในการเป็นครู ได้แก่

¹ คณะกรรมการวางแผนพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษา, การปฏิรูปการศึกษา (กรุงเทพฯ ฯ : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช, 2518) 143

² พจนันต์ สะเพียรชัย, "โครงสร้างของหลักสูตรทั่วไป" รายงานการสัมมนาการศึกษาหลักสูตรในประเทศไทย สำนักนายกรัฐมนตรี สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (23-27 สิงหาคม 2515) หน้า 9-5

1. ทักษะในการประเมินลำดับขั้นพัฒนาการสติปัญญาของเด็ก
2. ทักษะในการเขียนวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม
3. ทักษะในการเสริมแรงเชิงใจ
4. ทักษะในการใช้คำถาม
5. ทักษะในการจัดลำดับขั้นการสอน
6. ทักษะในการวัดและประเมินผล
7. ทักษะในด้านมนุษยสัมพันธ์¹

จากที่กล่าวมาจะเห็นว่าความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ มีความสำคัญและจำเป็นยิ่งสำหรับครู ถึงแม้จะมีความรู้กว้างขวางเพียงใดก็ตาม ถ้าครูไม่มีความสามารถดึงความรู้ที่มีอยู่ในตัวเองออกมาใช้ได้ ก็ย่อมเป็นความรู้ที่เกิดความสูญเปล่า เพราะไม่สามารถนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์แก่นักเรียนได้ ดังนั้น ทักษะและความสามารถต่าง ๆ ที่มีอยู่ในตัวครูแล้ว หรือยังขาดความชำนาญจึงควรได้รับการฝึกอบรมให้มากขึ้น

แนวคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติตนของครู

การปฏิบัติตัวของครู นับว่ามีความสำคัญยิ่งที่จะทำให้ตัวครูประสบผลสำเร็จในการสอน เพราะถ้าครูวางตัวให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ลูกศิษย์ ลูกสาว ย่อมเกิดความศรัทธาในตัวครู เชื่อฟังคำสั่งสอนของครู ปัจจุบันคนส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ครูมักไม่เข้าใจในหน้าที่ของตนเอง ไม่เอาใจใส่งานเท่าที่ควร

สวัสดิ์ สุวรรณอักษร ได้กล่าวถึงหลักในการปฏิบัติตนของครูไว้

10 ประการ

¹ James E. Weigand, Implementing Teacher Competencies Positive Approaches to Personalizing Education (New Jersey: Englewood Cliff Prentice Hall, 1977) 6

1. ต้องปฏิบัติตนให้ได้ชื่อว่าเป็นครูที่แท้จริง หนักแน่น อดทน
2. ปรับปรุงวิธีสอนให้เร้าความสนใจของเด็ก
3. ควรศึกษาเด็กเป็นรายบุคคล
4. จัดบริการเพื่อสนองความต้องการและความถนัดของเด็ก
5. ช่วยเหลือเด็กเมื่อมีปัญหาด้วยการให้คำแนะนำและต้องรักษา

ความลับของนักเรียน

6. สอนซ่อมเสริม
7. ใช้คำพูดแสดงความเมตตาปราณี
8. ไม่ควรลำเอียงหรือมีอคติ
9. เอาใจใส่และให้กำลังใจเด็กทุกคน
10. ติดตามผลนักเรียนทั้งขณะอยู่ในโรงเรียนและอยู่ที่บ้าน¹

อารักษ์ กาญจนพิทักษ์ กล่าวว่า สหพันธ์อาชีพครูแห่งโลกได้
 คำขวัญสมบัติที่ดีและเหมาะสมของครูไว้ดังนี้

1. ครูควรเป็นบุคคลที่เข้าใจธรรมชาติ และจิตใจของมนุษย์ได้เป็นอย่างดี
2. ครูควรมีลักษณะริเริ่มรับฝึกชอบ มีอารมณ์ขัน ชยีน เสียสละ
3. ครูควรเป็นบุคคลที่มีความสามารถที่จะพูด อธิบายสิ่งต่าง ๆ ให้
 ผู้อื่นเข้าใจได้โดยแจ่มแจ้งชัดเจน
4. ครูควรมีสุขภาพทั้งทางกายและจิตใจดี
5. ครูควรมีความสามารถในการเข้าใจผู้อื่นเป็นอย่างดี
6. ครูควรมีวุฒิภาวะ ทางอารมณ์และมีสามัญสำนึก

¹ สวัสดิ์ สุวรรณอักษร, "ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับโรงเรียน-
 นักเรียน-ผู้ปกครอง", ประชาศึกษา (24 พฤศจิกายน 2515) 7-9

- 7. ครูควรมีความรู้ในวิชาที่ตนเองสอนเป็นอย่างดี
- 8. ครูควรมีลักษณะที่น่าคบ และมีท่าทางที่น่านับถือ
- 9. ครูควรมีความสามารถที่จะปฏิบัติตามที่ตนเองสอน มีชั้นดีธรรม¹

แนวคิดเกี่ยวกับจิตวิทยาและการปกครองชั้นเรียน

การปกครองชั้นเรียนมีความสำคัญต่อการสอนของครูมาก เพราะการปกครองชั้นเรียนจะทำให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมในการเรียนแตกต่างกันออกไป ถ้านักเรียนในห้องเรียนเรียบร้อย ฟังครูสอน บรรยากาศในห้องเรียนดี การดำเนินการสอนก็เป็นไปอย่างราบรื่น บรรยากาศในห้องเรียนมีส่วนช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และความคิดสร้างสรรค์ได้มาก

หนังสือภาษาไทยที่ศึกษาค้นคว้าได้เสนอทักษะและความสามารถที่ครูควรได้รับการฝึกฝนอบรมที่เกี่ยวกับการปกครองนักเรียนไว้ดังนี้

- 1. รู้ว่าพฤติกรรมของนักเรียนคนใดให้ความสนใจ หรือขาดการเอาใจใส่ต่อการเรียนการสอน
- 2. ดูแลให้มีการร่วมมือในชั้นเรียน
- 3. แสวงหาทางเอาใจเขาใจนาง
- 4. ให้อำนาจรักษา แนะนำแก่นักเรียน
- 5. สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นพร้อม ๆ กัน
- 6. สามารถควบคุมพฤติการณ์ของนักเรียนที่ก่อความวุ่นวายในห้องเรียนได้
- 7. จัดระบบสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน
- 8. สร้างระบบการทำงานในห้องเรียน

002053

¹ อารักษ์ กาญจนวิหิตน์, "การจัดและบริหารโรงเรียน," วารสารศึกษามันุษศึกษา 6(กรกฎาคม - สิงหาคม 2517) 19

9. สามารถจัดการและดูแลบุคคลผู้บ่ในห้องเรียนได้
10. ให้ความสนใจแก่เด็กเรียนทั้งหมด
11. ความสามารถในการดึงความสนใจไปสู่บทเรียน¹

จอห์น จาโรลิเมค (John Jarolimek) กล่าวถึงการจัดห้องเรียนที่ดีว่า ห้องเรียนที่ดีนั้นต้องพิจารณา

1. ส่งเสริมพัฒนาการด้านจิตใจ
2. ส่งเสริมความสะอาดเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายในการสอน
3. ส่งเสริมความสามารถทางสติปัญญา และทางร่างกายอย่างเต็มที่
4. ส่งเสริมทักษะและความสามารถของผู้เรียนอย่างถูกต้อง
5. ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักรับผิดชอบในการจัดห้องเรียน
6. ความอบอุ่นใจในการทำงานร่วมกับครู
7. ให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อห้องเรียน²

ส่าโรซ บัฟรี่ กล่าวว่า ผู้ที่เป็นครูจะต้องสร้างตัวเองให้มีความสามารถในการอบรม แนะนำ และปกครองได้เป็นอย่างดีโดยรู้จัก

1. หลักการที่ว่าถ้าทุกคนสร้างคุณธรรม และหลักธรรมต่าง ๆ ไว้ประจำตัว ก็ยอมจะปกครองตัวเองได้
2. ใช้หลักและวิธีการของการแนะนำ

¹หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู, เอกสารการประยุตปฏิบัติ การศึกษากับการสอนแบบจุลภาค (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ตำราจ, 2519) หน้า 22

² John Jarolimek and Clefford D. Foster , Teaching and Learning in the Elementary , (New York:Macmillan Co, 1976)

3. สร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีกับบิดา มารดา และผู้ปกครอง
4. ใช้ผลของการวิจัย และผลของการทดสอบต่าง ๆ ให้เป็นประโยชน์ในการอบรม¹

แนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างครูกับชุมชน

สาโรช บัวศรี ได้เสนอแนวทางในการสร้างสมรรถภาพในการเป็นครูที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างครูกับชุมชนว่า ครูต้องสามารถสร้างสัมพันธ์อันดีและร่วมมือกับชุมชนเป็นอย่างดี โดยรู้จักวางตนให้สัมพันธ์ที่เป็นครู บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่ชุมชนตามความเหมาะสม²

ทรงศักดิ์ ศรีภาสสินธุ์ แสดงความคิดเห็นในที่ประชุมสัมมนาฉบับที่ คณะศึกษาศาสตร์/ครุศาสตร์ ครั้งที่ 3 ณ สำนักงานอธิการบดีมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ว่าลักษณะครูที่ดีควรประกอบด้วยความรู้ดี (Knowledge) นำใจดี (Attitude) และมีทักษะดี (Skill) ซึ่งน่าจะมีจุดสมบัติ 5 ประการเหมือนนางกลม 5 วงซ้อนกันคือ

1. ครูต้องมีความสามารถในการสอนดี (ห่องเรียน)
2. ครูต้องอบรม แนะนำ แนะนำเด็กได้ดี (นอกห้องเรียน)
3. ครูต้องช่วยเหลือกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนได้เป็นอย่างดี (ในโรงเรียน)
4. ครูต้องเป็นผู้รักษาวินัยครู ใฝ่หาความรู้ในอาชีพของตนเอง

¹ โทษะ วรรณศิริ ผู้รวบรวม "การประชุมทางวิชาการครูกับเสถียรภาพของประเทศไทย" วารสารศึกษาศาสตร์ศึกษาแห่งชาติ 4 (เมษายน 2513) หน้า 42-44

² สาโรช บัวศรี, "ตั้งความมุ่งหมายของชีวิตนักเรียน นิสิต นักศึกษา" คำปราศรัยของ ดร. สาโรช บัวศรี อธิบดีกรมการศึกษานอกโรงเรียน เอกสารการนิเทศกรรมการศึกษา ฉบับที่ 118 หน่วยศึกษานิเทศกรรมศึกษานอกโรงเรียน หน้า 47-50

5. ครูต้องช่วยเหลือกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนได้อย่างดี (ชุมชน)
คณะกรรมการวางพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษา ได้กำหนดบทบาทที่พึง
ประสงค์ของครูในด้านที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างครูกับชุมชนดังนี้

1. ประพฤติตนและวางตนอยู่ในกรอบของศีลธรรม จรรยาที่เป็นที่ยอมรับของชุมชน
2. ค้นคว้าหาความรู้ และให้ความสนใจในการเกษตร พอที่จะสามารถมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางเกษตรในท้องถิ่นได้
3. ส่งเสริมการค้าเป็นชีวิต ตามวิถีทางประชาธิปไตยแก่ชุมชนโดยประพฤติตนเป็นแบบอย่าง
4. เต็มใจที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อพัฒนาท้องถิ่น และสร้างสัมพันธ์ภาพอันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน²

ผู้ที่มีสมรรถภาพในการเป็นครูจะต้องมีความสามารถสร้างสัมพันธ์ภาพอันดีและร่วมมือกับชุมชนเป็นอย่างดีโดย

1. ช่วยเหลือชุมชนในการแก้ปัญหาของชุมชนนั้น
2. ทำให้ชุมชนเข้าใจ โรงเรียน และสนับสนุนโรงเรียนในทางที่เหมาะสม
3. หาความร่วมมือ และช่วยเหลือจากบิดา มารดา และผู้ปกครอง
4. หาบุคคล และสิ่งต่าง ๆ ในชุมชนที่เป็นประโยชน์ในการสอน
5. ร่วมมือกับทางราชการปรับปรุงชุมชน³

¹ทรงศักดิ์ ศรีถาดสินธุ์ "สมรรถภาพของครู" รายงานการประชุม
สัมนาครบคณะศึกษาศาสตร์/ครุศาสตร์ (กรกฎาคม 2520) หน้า 56

²คณะกรรมการพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษา, การปฏิรูปการศึกษา
หน้า 142

³โพยม วรรณศิริ ผู้รวบรวม, "การประชุมทางวิชาการครูกับ
เสถียรภาพของประเทศไทย" วารสารสภาการศึกษา หน้า 42-44

ครูสามารถที่จะนำเอาชุมชนมาทำให้เป็นห้องปฏิบัติการได้ เหมือนอย่าง
ที่ บราวน์ (Brown) ได้กล่าวไว้ว่าการพานักเรียนออกไปศึกษาออกสถานที่ และ
การใช้ชุมชนเป็นแหล่งความรู้ นั้น มีประโยชน์ทางการศึกษา เพราะเป็นการนำเอา
ชุมชนกับโรงเรียนมาใกล้ชิดกัน ซึ่งจะทำให้เกิดประโยชน์ดังนี้

1. ชุมชนเป็นแหล่งวัสดุที่แท้จริง สามารถที่จะศึกษาเป็นรูปธรรมได้
เนื้อหาวิชาในโรงเรียนสามารถนำไปเกี่ยวข้องกับชีวิตในชุมชนซึ่งเสมือนเป็นห้อง
ทดลอง

2. เป็นวิธีเปิดโอกาสให้นักเรียนได้พัฒนาความรับผิดชอบ วินัยและ
ความมีมนุษยสัมพันธ์ระหว่างกันและกัน

3. ทำให้นักเรียนสนใจการเรียนมากขึ้น

4. ภาระแสดงออกด้วยการพูด และการเขียนจะถูกกระตุ้นอยู่เสมอ¹

จะเห็นว่าครูกับชุมชนมีความเกี่ยวข้องกันมาก ครูต้องเข้าใจชุมชนและ
สามารถทำงานร่วมกับคนในชุมชนได้ เพื่อความเจริญของชุมชน นอกจากนี้ครูซึ่งมัก
จะเป็นผู้ที่มีความรู้สูงกว่าคนส่วนใหญ่ในท้องถิ่น วิจารณ์จะเป็นผู้นำในท้องถิ่น ถ้าครูได้
ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับชุมชนอย่างถ่องแท้แล้ว ครูก็สามารถใช้แหล่งวิทยาการต่างๆ
ที่มีอยู่ในชุมชน ทั้งที่เป็นวัสดุ สถานที่ และบุคคลได้อย่างเต็มที่ ในขณะที่เดียวกัน
โรงเรียนควรบริการชุมชนอย่างเต็มที่ด้วย เช่น ให้บริการด้านการศึกษา สถานที่
และวัสดุสิ่งของตามโอกาสอันควร²

¹ James W. Brown, Richard B. Lewis, Fred F. Harclerod,

A. V Instruction Materials and Methods (New York: Mc. Graw Hill Inc.,
1959) p. 51

² สุจริต เพ็ชรชอบ, "บทบาทของครูในสังคม" เอกสารอบรมหลัก
บริหารโรงเรียนรุ่นที่ 1 (สมาคมโรงเรียนราษฎร์แห่งประเทศไทย, สิงหาคม
2512) อัดสำเนา

แนวความคิดด้านการส่งเสริมและรักษาขนบธรรมเนียมประเพณี

ในสังคมชนบท ครูเป็นผู้ที่มีบทบาทในการเป็นผู้นำท้องถิ่น ดังนั้นนอกเหนือจากการให้การศึกษากับนักเรียนในด้านวิชาการแล้ว ครูยังมีบทบาทในการอบรมศีลธรรม จรรยาให้นักเรียนเป็นผู้มีความประพฤติและลักษณะนิสัยที่ดีงาม ครูควรเป็นผู้ที่มีศีลธรรมอันดีงาม และเป็นแบบฉบับที่ดีของนักเรียน ของบุคคลทั่วไป ทั้งในด้านการประพฤติและการวางตน

สุจริต เพียรชอบ ไคล่กล่าวถึงบทบาทของครูในสังคมที่เกี่ยวกับ การส่งเสริมและรักษาขนบธรรมเนียมประเพณี หอสมุดไคล่ดังนี้

1. บทบาทในการถ่ายทอดวัฒนธรรม ครูควรจะแนะนำให้นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของไทย ตลอดจนการดำเนินชีวิตที่เหมาะสม วิธีถ่ายทอดวัฒนธรรมอาจทำได้หลายอย่าง เช่น

1.1 แทรกเรื่องวัฒนธรรมไปในบางวิชาและสอน

1.2 จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเกี่ยวกับวัฒนธรรม โดยจัดให้มีชุมนุมวัฒนธรรม

1.3 นำนักเรียนไปร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมที่ชุมชนจัดขึ้น

2. ในการร่วมกิจกรรมของชุมชน ครูควรทำประโยชน์แก่ชุมชนที่ตนอาศัยอยู่ด้วยการร่วมกิจกรรมต่าง ๆ หรือเข้าร่วมเป็นกรรมการหรือสมาชิกขององค์การกุศลต่าง ๆ¹

คณะกรรมการสร้างเครื่องมือในการสังเกตพฤติกรรมการสอนของครู (National Instrument of Observation of Teaching - Activity Council) แห่งสหรัฐอเมริกาได้สร้างเครื่องมือในการสังเกตพฤติกรรมการสอนใน

¹สุจริต เพียรชอบ "บทบาทของครูในสังคม" เอกสารอบรมหลักสูตรบริหารโรงเรียนรุ่นที่ 1

ห้องเรียนของครู เพื่อศึกษาบทบาทของครูในสังคม โดยกำหนดบทบาทในสังคมไว้ 6 ด้านคือ

1. ครูเป็นผู้กำกับในการเรียนรู้ โดยการรู้จักวางแผนกิจกรรมการเรียน การเลือกวิธีสอน การใช้อุปกรณ์การสอน การประเมินผล และรู้จักใช้แหล่งความรู้ ในชุมชน

2. ครูเป็นผู้แนะนำและให้คำปรึกษา เป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียน ใช้วิธีการแนะนำอย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยเหลือนักเรียนให้เข้าใจตนเอง และให้การบริการด้านอื่น ๆ เป็นพิเศษ

3. ครูเป็นผู้ถ่ายทอดวัฒนธรรมโดยเป็นผู้นำความรู้และประสบการณ์ ทางวัฒนธรรมให้แก่เด็กนักเรียน ช่วยให้เด็กเรียนยอมรับในคุณค่าของสังคมระบอบ ประชาธิปไตย

4. ครูเป็นผู้ติดต่อเชื่อมโยงกับชุมชน โดยการนำชุมชน ให้ชุมชนเข้าใจในระบบการศึกษาและร่วมมือในการจัดการศึกษานอกระบบ

5. เป็นสมาชิกที่ดีของครูในโรงเรียน โดยการแสดงความดีใจเห็นเพื่อประโยชน์ของโรงเรียนทั้งในด้านการสอน กิจกรรมของโรงเรียน

6. เป็นสมาชิกของสมาคมวิชาชีพครู เพื่อพัฒนาวิชาชีพตนเองให้สูงขึ้น¹

แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะพิเศษของครู

คุณลักษณะพิเศษเป็นเรื่องของความแตกต่างระหว่างบุคคล บุคคลหนึ่ง ๆ มีลักษณะพิเศษเฉพาะตัว คุณลักษณะพิเศษของครูเป็นลักษณะเฉพาะที่นอกเหนือไป จากลักษณะครูทั่วไป คุณลักษณะพิเศษนี้จะช่วยส่งเสริมให้ครูมีความก้าวหน้าในวิชาชีพ

1

National IOTA Council, "Teaching Competence in Six Areas" The Role of the Teacher in Society (San Jose, 1972)

ไพบูลย์ อินทรวีชา ได้กล่าวถึงครูที่ดีเป็นกัลยาณมิตร จะต้องมียุทธวิธี

ดังนี้

1. เป็นผู้ดี คือเป็นสุภาพชน และเฉลียวฉลาด ทรงคุณธรรมในทุกแง่ทุกมุม
2. เป็นผู้หนักแน่น คือมีจิตใจหนักแน่น มีภูมิรู้แน่น
3. เป็นผู้ซื่อสัตย์ คือ ซื่อสัตย์ทั้งตนเองและสิ่งของ
4. เป็นผู้ทรงศึกษา คือมีศิลปะในฐานะผู้ให้การศึกษาและรับการศึกษ

คือเรียนรู้จากเด็ก

5. เป็นผู้อดทน คือต้องทนต่อภาระหนักในการพัฒนาความมีมนุษย์ อดทนต่อฝ่ายวาหะ(พวกที่เห็นตรงกัน) และฝ่ายวิวาหะ(ความเห็นไม่ตรงกัน)
6. เป็นผู้ปฏิบัติ คือต้องปฏิบัติและทดสอบด้วยตนเองเสียก่อน จึงจะเป็นผู้นำทางการเรียนได้
7. เป็นผู้แนะนำแนวให้นักเรียนก้าวข้ามอุปสรรค รู้จักช่วยตนเอง¹

เฮลด์ และมัวร์ (Heald and Moore) ได้ให้ข้อเสนอแนะว่าบุคคลที่จะมาทำอาชีพครู จะต้องมียุทธวิธีทางกายและทางใจ แตกต่างจากอาชีพอื่น ๆ เช่น

1. จะต้องมีวิจรรย์ยาว
2. จะต้องมีมนุษยสัมพันธ์อันดี
3. จะต้องมีเมตตาและป้องกันคนอื่น
4. จะต้องมีความละเอียด ประณีต
5. จะต้องมองโลกในแง่ดี

¹ไพบูลย์ อินทรวีชา "ครู แมกนิทท์ เรือจ้างหรือกัลยาณมิตร"

6. มีอารมณ์คงที่
7. หลีกเลียงการวิจารณ์ผู้อื่น
8. เต็มใจที่จะทำงานมากกว่าคนอื่น¹

ครูที่มีความก้าวหน้าในวิชาชีพของตนควรมีลักษณะดังนี้

1. เป็นผู้ที่เรียนรู้อยู่เสมอ ครูต้องเป็นผู้ทันต่อเหตุการณ์ของโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว และต้องหมั่นศึกษา ค้นคว้า ติดตามข่าวสารต่าง ๆ ทั้งทางด้านวิชาการและสังคม
2. ประเมินผลและปรับปรุงบุคลิกภาพของตน เนื่องจากบุคลิกภาพของครูมีอิทธิพลต่อการสร้างทัศนคติ และการเรียนการสอนในชั้นเรียนมาก ครูจึงต้องประเมินและปรับปรุงบุคลิกภาพของตนให้เป็นที่เหมาะสมและพึงปรารถนา
3. รู้จักใช้วารสารทางวิชาการช่วยแก้ปัญหาทางวิชาชีพ โดยการสร้างนิสัยในการอ่าน ซึ่งผู้บริหารอาจจะช่วยปรับปรุงนิสัยในการอ่านได้เช่น
 - 3.1 รวมมือกับครูและบรรณารักษ์ จัดห้องสมุดทางวิชาชีพในโรงเรียน
 - 3.2 จัดหางบประมาณสำหรับซื้อหนังสือ ด้านวิชาชีพไว้ทุกเดือน
 - 3.3 จัดให้ครูมีเวลาว่างในแต่ละสัปดาห์ เพื่อศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
4. สำนวญตนเองอยู่เสมอเกี่ยวกับเรื่องที่ทำและผลงานของตนรวมทั้งวินัยกิจกรรมในห้องเรียน นำผลเหล่านี้มาปรับปรุงการเรียนในชั้น
5. การปรับปรุงกิจกรรมในชั้นทำดังนี้
 - 5.1 การมอบหมายงานโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
 - 5.2 การควบคุมกิจกรรมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนและการจัดกิจกรรม

¹James E. Heald and Samuel A. Moore, The teacher and Administrative Relationships in School System (New York : The Macmillan Co, 1968) p. 142

5.3 การไปแหล่งวิทยาคาร ผู้ให้นักเรียนรู้จักอ่านหนังสือ เลือกอ่านหนังสือ หรือรู้แหล่งวิทยาคาร

5.4 การประเมินผลการเรียน โดยตั้งเป้าหมายการเรียนให้แน่ชัด และทำการวินิจฉัยถึงความต้องการของเด็ก

6. ปรับปรุงความสัมพันธ์ระหว่างครูกับครู

7. ปรับปรุงความสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้บริหาร โดยผู้บริหารเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน

๘. ปรับปรุงความสัมพันธ์ระหว่างครูกับชุมชน โดย

8.1 จัดโปรแกรมของโรงเรียนให้สนองความต้องการของชุมชน

8.2 ควรให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง ของเด็กเข้าใจว่า การให้งานหรือ การบ้านเป็นไปเพื่อช่วยส่งเสริมสิ่งที่เด็กเรียน ไม่ใช่เป็นการเพิ่มภาระแก่เด็ก

๘.3 ครูและผู้ปกครองอาจนำข้อติชมหรือข้อเสนอแนะของแต่ละฝ่าย ไปใช้ในการสร้างสรรค์เพื่อการแก้ไขปรับปรุงเด็กร่วมกัน

๙. การจัดโปรแกรมเพื่อปรับปรุงครู เพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการคือ

๙.1 จัดการอบรมเป็นครั้งคราว

๙.2 การฝึกอบรมและประชุมก่อนปีการศึกษา¹

๓๓) แสงศักดิ์ โสเสถอวิธีการประเมินคุณภาพของครู โดยการ ประเมินผลการปฏิบัติงานของครู ซึ่งพิจารณาจากคุณภาพและปริมาณของงานคือ

1. การเตรียมงานและการวางแผนแสดงวิธีการทำงาน

1.1 ครูแสดงให้เห็นว่ารู้จัก เข้าใจ เด็กที่สอนเป็นรายบุคคลมาก เพียงใด

¹ Glenn Myers Blair, Educational Psychology (New York: Mac Millan Company, 1962) pp.588 -606

1.2 การจัดเตรียมห้องเรียน อุปกรณ์การสอน

1.3 มีการเตรียมบทเรียนเป็นลำดับขั้นกันเป็นหมู่เป็นพวกสัมพันธ์กันดี

1.4 พยายามแก้ปัญหาจุดดำเนินงานของชั้นเรียนรอบคอบ

1.5 มีหลักฐานว่าครูได้มอบหมายภาระงานให้นักเรียนสม่ำเสมอ

เพียงใด

1.6 กิจกรรมที่แนะนำให้นักเรียน นักเรียนทำได้เป็นประโยชน์เพียงใด

1.7 ครูเลือกใช้แบบเรียน คู่มือ อุปกรณ์ เหมาะกับความมุ่งหมายของ

หลักสูตรเพียงใด

1.8 การบ้านงานที่ให้นักเรียนทำ ครูสามารถทำให้เด็กเข้าใจ
รู้ความมุ่งหมายของวิธีทำชัดเจนเพียงใด

1.9 การเตรียมบทเรียนทำได้สัดส่วนเหมาะสมเพียงใด

2. ความเข้าใจและความสามารถในการเสนอบทเรียน

2.1 ได้มีการสอนโดยจัดแบ่งเด็กออกเป็นกลุ่มหรือไม่

3. การกระตุ้นส่งเสริมให้เด็กทำดี

3.1 ครูสนใจกระตุ้นเร้า เด็กนักเรียนให้กระทำสิ่งที่ดีเพียงใด

3.2 ครูมีส่วนส่งเสริมให้กำลังใจแก่เด็กเสมอ ๆ หรือไม่

3.3 ครูได้พยายามเชื่อมโยงเนื้อหาวิชาให้สัมพันธ์กับความสนใจและ
ประสบการณ์ในชีวิตจริงมากเพียงใด

3.4 ครูได้ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักสรุปและประเมินผลในการปฏิบัติ
งานด้วยตนเองมากเพียงใด

4. ความรอบรู้ แม่นยำ และทักษะในวิชาที่สอน

1. สนใจศึกษาค้นคว้าในวิชาที่สอนให้ก้าวหน้า ทัดเทียมกับวิวัฒนาการ
ด้านนี้อยู่เสมอมากเพียงใด

2. ได้พยายามใช้ถึงโอกาสที่จะใช้วิชาที่สอนให้เกิดประโยชน์ในชั้น
การนำไปใช้ในชีวิตประจำวันมากเพียงใด

5. เทคนิคการสอน

1. ใช้วิธีสอนหลายแบบ เช่นบรรยาย ทดลอง สาธิต อภิปราย
2. ชักถามและแสดงความสนใจต่อแนวคิดต่าง ๆ ของเด็กมากเพียงใด
3. ใ้จัดให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนการสอนมากเพียงใด
4. มีการเน้นและวิจารณ์ประเด็นสำคัญในบทเรียน

6. วินัยการควบคุมชั้น

1. ครูได้รับความร่วมมือจากนักเรียนในการรักษาวินัยของชั้นดีเพียงใด
2. มีอารมณ์ขัน สุกสนานกับเด็กในขอบเขต
3. ใ้จัดให้นักเรียนได้มีส่วนร่วม

7. บุคลิกของครู

1. แสดงให้เห็นว่าเป็นผู้มีวุฒิภาวะทางอารมณ์และความประพฤติ

ต่อมาเสมอ

2. แสดงความซื่อสัตย์ ความถูกต้อง มีเหตุผลในการตัดสินใจ

8. ความสัมพันธ์ต่อคณะครู และผู้ปกครอง

1. รู้จักเลือกกลวิธี และการปฏิบัติได้เหมาะสมกับบุคคล
2. เล็งเห็นว่าประสิทธิภาพของงานนั้นต้องอาศัยความร่วมมือทั้ง

ภายในและภายนอกโรงเรียน

3. สามารถที่จะติดต่อ อธิบายให้ความกระจ่างแก่ผู้ปกครองและ
สาธารณชนถึงจุดมุ่งหมาย คุณลักษณะของโรงเรียนได้ถูกต้อง¹

ในปี พ.ศ. 2511 มัทพนา นิยะมาลา ได้ทำการสำรวจคุณลักษณะของ
ครูในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่าครูไม่เพียงแต่จะต้องมีคุณสมบัติในด้านกาให้การ

¹ อยุธยา แสงวงศ์, "การประเมินคุณภาพของครู" วิทยากรย 64

อบรมนักเรียนเท่านั้น แต่จะต้องประกอบด้วยลักษณะส่งเสริมให้กำลังใจ ยกย่อง
ชมเชยนักเรียน เมตตากรุณา การสอนดี ให้คำแนะนำปรึกษาแก่นักเรียน มีเหตุผล
เป็นประชาธิปไตย มีความยุติธรรม มีบุคลิกภาพดี ให้ความอุปการะนักเรียน¹

ในปี พ.ศ. 2515 อรุณี วชิรพรทิพย์ ได้ทำการวิจัยสถานภาพทาง
วิชาการของครูมัธยมศึกษาทั่วประเทศ พบว่าโดยเฉลี่ยแล้ว ครูมัธยมศึกษาทั่วประเทศ
ประเทศมีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีและต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานตามที่ยูเนสโก (unesco)
กำหนดไว้ โดยเฉลี่ยแล้วครูมัศึกษามีวุฒิระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา กับ
อนุปริญญาทางการศึกษา ครูมัธยมศึกษาในโรงเรียนรัฐบาลส่วนกลางมีวุฒิสูงกว่า
ครูมัธยมศึกษาในโรงเรียนรัฐบาลส่วนภูมิภาคเล็กน้อย ครูมัธยมศึกษาในโรงเรียน
ราษฎร์มีวุฒิสูงกว่าครูมัธยมศึกษาในโรงเรียนราษฎร์ส่วนภูมิภาค²

ในปีเดียวกัน วรณี พุทธาวดีโกธ ได้วิจัยติดตามผลการปฏิบัติงาน
ของผู้สำเร็จปริญญาการศึกษาบัณฑิต ตั้งแต่ปีการศึกษา 2510 ถึง 2512 ที่ปฏิบัติ
งานอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา และวิทยาลัยครูในส่วนกลาง การวิจัยมีความ
มุ่งหมายที่จะทราบความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาต่อผู้สำเร็จการศึกษา และตัวผู้
สำเร็จการศึกษาเอง เกี่ยวกับความรู้ทางด้านวิชาการและความสามารถในการ
ปฏิบัติงาน โดยวิธีส่งแบบสอบถามให้ผู้บังคับบัญชาและผู้สำเร็จการศึกษาได้แสดง

¹ฉันทนา ปิยะมาดา, "การสำรวจคุณลักษณะของครูในจังหวัด
พระนครศรีอยุธยา" (ปฏิธานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษา
ประสานมิตร, 2515) หน้า 98

²อรุณี วชิรพรทิพย์, "สถานภาพทางวิชาการของครูมัธยมศึกษา"
(วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2515) หน้า 61-63

ความคิดเห็น ผลการวิจัยพบว่า ผู้สำเร็จการศึกษาที่มีความรู้หมวดวิชาการศึกษา
เพียงพอ แต่ในคามวิธีสอนยังได้รับความรู้ไม่เพียงพอ ส่วนผู้บังคับบัญชาเห็นว่าผู้
สำเร็จการศึกษา มีความรู้ด้านวิชาการและความสามารถในการปฏิบัติงานอยู่ใน
เกณฑ์ดี ในด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เห็นว่าผู้สำเร็จการศึกษาย่างมีความ
สามารถสูงกว่าผู้สำเร็จการศึกษาหญิง¹

ในปี.ศ 2518 วิธีชัย วรธรรมรัตน์ ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบคุณลักษณะ
บางประการของครูประจำการกับนักศึกษาครูที่ยังไม่เคยเป็นครูประจำการ ได้สรุป
คุณลักษณะไว้ 10 ประการคือ

1. การสอนดี คือตั้งใจสอน มีวิธีสอนที่น่าสนใจ มีความรู้ในวิชาที่สอน
มีเทคนิคในการสอน เตรียมตัวก่อนการสอน ถ่ายทอดความรู้โดยไม่บังคับ มีความ
ถนัดในวิชาที่สอน ทบทวนสิ่งที่สอนไปแล้ว สอนพิเศษให้แก่ผู้ที่เรียนอ่อน

2. มีเหตุผลเป็นประชาธิปไตย เป็นผู้รับฟังความคิดเห็นของนักเรียน
และผู้อื่น เปิดโอกาสให้ศิษย์แสดงความคิดเห็น ชี้แจงให้นักเรียนเห็นสิ่งที่ตนประพฤติ
ไปว่า ถูกหรือผิด อธิบายให้นักเรียนทราบเหตุผลก่อนการลงโทษหรือให้ทำงาน

3. เมตตาากรุณา เห็นอกเห็นใจ คือมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ รักและ
สงสารนักเรียน เข้าใจนักเรียน ปลอดภัยเมื่อนักเรียนมีความทุกข์ร้อน มีความ
เลื่อมใส ศรัทธาเมื่อนักเรียนประสบผลสำเร็จ

4. สุติธรรม คือดีด้วยสุจริต หมายถึงให้ความเสมอภาคแก่นักเรียน
ตรงต่อเวลา ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง เที่ยงธรรมในการตัดสินและการสอน

¹วรมณี พุทธาวุฒิไกร, "การติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จ
การศึกษามัธยมศึกษา ตั้งแต่ปีการศึกษา 2510-2512 ที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียน
มัธยมศึกษาและวิทยาลัยครูในส่วนกลาง" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต
วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร 2515)

5. สัมพันธ์ภาพ หมายถึงให้ความสนิทสนมกับนักเรียน เป็นกันเอง ไม่วางอำนาจ เข้าใจจิตใจนักเรียน เป็นมิตรกับนักเรียน
6. รับผิดชอบในการสอน หมายถึงการติดตามผลงานที่ทำไป ปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นอย่างดี ปฏิบัติงานโดยไม่คำนึงถึงผลตอบแทน อุทิศเวลารักในอาชีพ กระตือรือร้นต่อการสอน
7. ขยันหมั่นเพียร มานะอดทน อধ্যากรู้อซากเห็น หมายถึงมีความวิริยะอุตสาหะในการสอน รักการอ่าน มีความรู้กว้างขวาง
8. มีบุคลิกภาพดี สุภาพเรียบร้อย มีระเบียบวินัย อารมณ์ดี แต่งกายสะอาดเรียบร้อยเป็นตัวอย่างที่ดี ยิ้มแย้มแจ่มใสเสมอ
9. ยกย่องชมเชย ส่งเสริมให้กำลังใจ หมายถึงสนับสนุนนักเรียนตามความสามารถ ให้รางวัลแก่นักเรียน ให้กำลังใจนักเรียนอยู่เสมอ
10. แนะนำให้คำปรึกษา รับฟังความทุกข์ของนักเรียน เป็นที่ปรึกษาการทำงานและให้คำปรึกษาให้คำแนะนำนักเรียนเมื่อมีปัญหา¹

ในปี พ.ศ. 2519 สุวรรณภา เนตรยากร ได้ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนและผู้ปกครองเกี่ยวกับขอบเขต หน้าที่ และบุคลิกลักษณะที่พึงปรารถนาของครูในระดับมัธยมศึกษา ผลปรากฏว่า

1. นักเรียนและผู้ปกครองมีความเห็นสอดคล้องตรงกันว่า ความรู้ของครูยิ่งได้แก่ความรู้วิชาสามัญ วิชาครู และความสามารถพิเศษที่ครูควรรู้คือความรู้ในด้านภาษา หลักสูตรและวิธีสอน หลักการวัดและประเมินผล หลักจิตวิทยาและการแนะแนว ความสามารถทางนาฏศิลป์ ดนตรี การช่าง

¹วิรัช วรรณรัตน์, "การศึกษาเปรียบเทียบคุณลักษณะบางประการของครูประจำการกับนักศึกษาที่ยังไม่เคยเป็นครูประจำการ" (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2510)

2. ในตำราการสอน กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นตรงกันว่าครูควรใช้การ
สอนแบบชี้คั่นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ ใช้
ภาษาสื่อความหมายและควบคุมชั้นเรียนได้

3. ลักษณะที่พึงปรารถนา กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าครูควรมีหน้าตาเข้มแข็ง
แจ่มใส แต่งกายสุภาพ พูดจาสุภาพ รู้จักควบคุมอารมณ์

4. ด้านหน้าที่การงาน ครูควรมีพรสวรรค์ในการสอน การอบรมนักเรียน
และการตรวจสมุดทำงานของนักเรียน

5. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับลักษณะของครูที่ดี คือครูควรเป็นผู้มีความ
ยุติธรรม ตั้งใจสอน และเป็นที่ยอมรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน¹

ในปี พ.ศ. 2520 ประสิทธิ์ กิจจนศิริ ได้ศึกษาเรื่องการส่งเสริมครู
ประจำการระดับมัธยมศึกษาในเขตการศึกษา 6 ความต้องการของครู การ
ปฏิบัติการและปัญหา กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาคือ ศึกษาธิการจังหวัด หัวหน้า
หน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ ครูใหญ่ และครู ผลการศึกษาพบว่า
การปฏิบัติและปัญหาในการส่งเสริมครูประจำการอยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลางและ
ความต้องการอยู่ในระดับสูง การส่งเสริมครูประจำการ หลายประการที่ควรจะได้
ได้รับความสนใจและปรับปรุงให้ดีขึ้น ผู้วิจัยได้เสนอแนะให้สถาบันที่เกี่ยวข้องกับ
การมัธยมศึกษาให้ความสนใจและมองเห็นความสำคัญของการส่งเสริมครูประจำการ
ควรหาทางวางแผนและประสานงานกัน เพื่อจัดกิจกรรมส่งเสริมครูตลอดจนเตรียม
จัดงบประมาณเพื่อการฝึกอบรมครูโดยวิธีประหยัดและเกิดประโยชน์มากที่สุด²

¹ สุวรรณษา เนตรชากร, "ความคิดเห็นของนักเรียนและผู้ปกครอง
เกี่ยวกับขอบเขตหน้าที่และลักษณะที่พึงปรารถนาของครูมัธยมศึกษา" (วิทยานิพนธ์
ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2519)

² ประสิทธิ์ กิจจนศิริ, "การส่งเสริมครูประจำการระดับมัธยมศึกษา
ในเขตการศึกษา 6 ความต้องการของครู การปฏิบัติการและปัญหา" (วิทยานิพนธ์
ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2520)

ในปีเดียวกันนี้ สุพจน์ สุภกุล ได้ทำการศึกษาสมรรถภาพของครูมัธยมศึกษา ตามความต้องการของชาวเชียงใหม่เพื่อศึกษาเจตคติและความรู้สึกนึกคิดตามความต้องการเกี่ยวกับสมรรถภาพของครูมัธยมศึกษาและการปฏิบัติงานของครูมัธยมศึกษาในค้ำต่าง ๆ ของกลุ่มตัวอย่าง อันประกอบด้วย ผู้บริหารการศึกษา ครู นักเรียน และผู้ปกครอง ผลปรากฏว่า ความต้องการเกี่ยวกับสมรรถภาพครูมัธยมศึกษาในค้ำต่าง ๆ ของกลุ่มตัวอย่างไม่แตกต่างกัน และกลุ่มผู้บริหารการศึกษา กับกลุ่มผู้ปกครองมีความต้องการครูที่มีสมรรถภาพด้านหลักผู้ตรและการสอนมากที่สุด ครูและนักเรียนต้องการครูที่มีสมรรถภาพด้านการแนะแนวและการปกครองชั้นเรียนมากที่สุด ส่วนการปฏิบัติงานของครูกับสมรรถภาพของครูที่ครูต้องการแตกต่างกัน¹

ในปีเดียวกัน วิภา เกษรศิริเจริญ ได้ทำการศึกษาประสิทธิภาพของครูมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร เพื่อสร้างแบบสำรวจให้ครูมัธยมศึกษาประเมินประสิทธิภาพของตนเอง หาเกณฑ์ปกติและเปรียบเทียบประสิทธิภาพครู แบบสำรวจที่ใช้ประกอบด้วยห้าเกณฑ์ คือ ประสิทธิภาพของครู คุณสมบัติของครู พฤติกรรมของครู ผลการสอนในปัจจุบัน และผลงานระยะยาว ได้ข้อค้นพบว่า เกณฑ์ปกติของประสิทธิภาพครูในกรุงเทพมหานครมีค่า 49.32 ถึง 50.72 เกณฑ์ปกติของประสิทธิภาพครูในกลุ่มโรงเรียนราษฎร์และโรงเรียนรัฐบาลไม่แตกต่างกันและต่างมีระดับประสิทธิภาพอยู่ในเกณฑ์ปกติ เกณฑ์ปกติของประสิทธิภาพครูในกลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่สูงกว่าโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กและสูงกว่าเกณฑ์ปกติ เกณฑ์ปกติของประสิทธิภาพครูกลุ่มโรงเรียนรัฐขนาดใหญ่สูงกว่าโรงเรียนรัฐขนาดกลาง

¹สุพจน์ สุภกุล, "สมรรถภาพของครูมัธยมศึกษาตามความต้องการของชาวเชียงใหม่" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกมัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521)

ขนาดเล็กและสูงกว่ากลุ่มโรงเรียนราษฎร์ เกณฑ์ปกติของประสิทธิภาพครูกลุ่มโรงเรียนราษฎร์ขนาดใหญ่สูงกว่ากลุ่มโรงเรียนราษฎร์ขนาดเล็กและสูงกว่าเกณฑ์ปกติ¹

ในปี พ.ศ. 2521 บุณรัตน์ เฝ้าเจริญ ได้ศึกษาปัญหาและความต้องการของครูองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่และพะเยา ที่สัมพันธ์กับการปรับปรุงหลักสูตรและการให้บริการของวิทยาลัยครูเชียงใหม่ แยกครูประจำการและศึกษาเปรียบเทียบปัญหาและความต้องการในคณาภิบริหาร คณาภิวิชาการของครูองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่มีวุฒิทางครู และอาจารย์การต่างกัน ผลปรากฏว่า

1. ครูองค์การบริหารส่วนจังหวัดเห็นว่าควรปรับปรุงหรือตัดแปลงหลักสูตรฝึกหัดครูให้เข้ากับสภาพท้องถิ่นในระดับสูง ส่วนอาจารย์วิทยาลัยครูเห็นว่าควรทำปานกลาง

2. ครูองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีปัญหาด้านการศึกษาตลอดจนอุปกรณ์การสอน ขาดการนิเทศการสอนจากผู้เกี่ยวข้องและมีปัญหานักเรียนขาดงานและต้องการให้มีหน่วยงานผลิตอุปกรณ์การสอนแจกหรือจำหน่ายในราคาถูก ต้องการให้จัดการอบรมสัมมนาการทำอาชีพอุปกรณ์การสอน

3. ครูองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่มีอายุต่ำกว่า 5 ปี มีความต้องการทางวิชาการมากกว่าครูที่มีอายุมากกว่า 5 ปี

4. ครูองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่มีวุฒิทางครูต่างกันมีความต้องการคณาภิวิชาการไม่แตกต่างกัน²

¹วิภา เกษรศิริเจริญ, "ประสิทธิภาพของครูมัธยมศึกษา" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520)

²บุณรัตน์ เฝ้าเจริญ, "ปัญหาและความต้องการของครูองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่และพะเยา" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2521)

ในปี ค.ศ. 1954 ฮาร์ท (Hart) ได้ทำการสำรวจความคิดเห็นของนักเรียนมัธยมศึกษาผู้สุดท้าย เกี่ยวกับครูและการสอนของครู ปรากฏว่า ครูที่ดีควรมีคุณสมบัติดังนี้

1. มีความสามารถที่จะชักจูงใจนักเรียนให้เกิดความสนใจในวิชาที่สอน มีความฉลาดรอบรู้ มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ สามารถในการกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความคิด
2. ครูต้องสนใจในตัวนักเรียน ให้ความร่วมมือกับนักเรียน
3. สามารถควบคุมอารมณ์ ยอมรับความคิดของนักเรียน เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น
4. อธิบายได้อย่างแจ่มชัด มีวิธีสอนให้นักเรียนเข้าใจง่าย¹

ในปี ค.ศ. 1967 เบ็ค (Beck) ได้ศึกษาถึงลักษณะของครูโดยการสอบถามนักเรียนระดับหก จำนวน 2103 คน เกี่ยวกับลักษณะของครู ปรากฏว่านักเรียนส่วนใหญ่ชอบลักษณะของครูดังนี้

1. รักและเอาใจใส่นักเรียน
2. ช่วยให้นักเรียนเกิดสัมฤทธิ์ผลในการเรียน
3. มีระเบียบวินัย²

¹Frank W.Hart, Teacher and Teaching by Ten Thousand High School Seniors (New York : Macmillan , 1954) p.128

²William R.Beck, "Pupils Perception of Teacher Merit : A Factor Analysis of Five Postulated Dimensions," The Journal of Educational Research 61(November 1967) p.127

ในปี ค.ศ 1969 เอ็ดจ(Edge) ได้ติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จ
 วิชาการศึกษา สาขาประถมศึกษาที่สำเร็จการศึกษาในระหว่างปี ค.ศ 1962 ถึง
 ค.ศ 1967 จากมหาวิทยาลัยออเบอร์น โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อประเมินผลโปรแกรม
 วิชาการศึกษาของผู้สำเร็จวิชาการศึกษา ประสพผลสำเร็จในด้านการสอนเพียงใด
 ผลปรากฏว่า

1. ผู้สำเร็จการศึกษาต้องการให้ปรับปรุงโปรแกรมในหมวดวิชาการศึกษา
 โดยให้มีการเตรียมตัวอย่างเหมาะสมก่อนออกฝึกสอน
2. ผู้สำเร็จการศึกษา เห็นว่าเขามีความสามารถในการวางแผนและ
 จัดกิจกรรมของนักเรียน แต่ยังคงขาดความสามารถในการแนะนำ และวินิจฉัยปัญหา
 ของนักเรียน
3. การนิเทศการฝึกสอนและการแนะนำมีความสำคัญต่อสมรรถภาพใน
 การสอน
4. กิจกรรมต่าง ๆ มีส่วนช่วยสร้างสมรรถภาพในการสอน และเห็นว่า
 การฝึกสอนเป็นประสบการณ์ที่มีค่ามาก
5. โปรแกรมที่จัดประสบการณ์ให้ผู้เรียน ไม่กว้างขวางเพียงพอที่จะทำ
 ให้นักเรียนได้รับความรู้¹

ในปี ค.ศ 1970 คิลโก(Kilgo) ได้รวบรวมการกระทำที่ดีของ
 อาจารย์จากมหาวิทยาลัยอลาบามา(Alabama) ได้ 9 ประการคือ

1. ใช้ขบวนการกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพ
2. ใช้การวางแผนการสอนร่วมกับผู้เรียน

¹Inez A. Edge "A-Follow - up Study of Elementary Education
 Graduates of Auburn University From 1962 - 1967 ," Dissertation
Abstracts Vol 29 (May - June 1969) p.3763-A

3. ดูความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนและดูความต้องการของกลุ่ม
ให้สัมพันธ์กับความแตกต่างของผู้เรียน

4. ทำในสิ่งที่เป็นไปได้จริง ๆ ไม่ใช่ดูคนคิด

5. มีความพอใจในการสอน ชีวิตและการเรียนรู้

6. สอนทักษะทั้งสี่ คือ ฟัง พูด อ่าน เขียน ไม่พร้อมๆ กับเนื้อหาวิชานั้น

7. สนใจในวิชาที่สอน

8. ควบคุมบรรยากาศในห้องเรียน โดยการใช้เสียง ท่าทาง การใช้คำ

หน้าตา

9. การสอน ต้องคำนึงถึงจุดมุ่งหมายการสอนทุกครั้ง¹

ในปี ค.ศ. 1971 ลอเรนซ์ (Lawrence) ได้กล่าวถึงการวิจัยใน
สหรัฐอเมริกา ว่าได้มีการวิจัยเพื่อวัดความสามารถในการปฏิบัติงานของครูที่สอน
ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยสภาการศึกษาของรัฐฟลอริดา เพื่อใช้ผลการวิจัย
เป็นแนวทางในการปรับปรุงคุณภาพของครู แบบสอบถามที่ใช้สร้างขึ้นโดยนักศึกษา
ผู้ประสบการณ์ในการทำงานอยู่ในวงการศึกษามาแบบสอบถามผู้นี้ วัดความสามารถ
ของครู 3 ลักษณะ ในด้านที่เกี่ยวกับการปฏิบัติตัวของครูได้แก่ ด้านบุคลิกภาพคือ
ความเชื่อมั่นในตัวเอง ความมั่นคงทางอารมณ์ พร้อมทั้งจะปรับปรุง เปลี่ยนแปลง
รักเด็ก ยอมรับในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล มีจิตใจเป็นประชาธิปไตย
รับฟังผู้อื่นมีความรับผิดชอบ มีความกระตือรือร้นที่จะพัฒนาตนเองอยู่เสมอ มีมนุษย-
สัมพันธ์และอุทิศตนเพื่อการเรียนของเด็กทั้งในเวลาและนอกเวลาเรียน²

¹Ruse Danley Kilgo , "What the Good Teacher Does " Improving
Collage and University Teaching 18(Autumn,1970) pp.251 -253

²Gordon Lawrence , "Measuring Teacher Competencies of the
Middle," The National Elementary Principal Vol51 No30 (November,
1970) pp.60 - 66

ในปี ค.ศ 1972 โอเดน (Oden) ได้ศึกษาบุคลิกลักษณะของครูที่ได้รับ
รับการประเมิน ว่าเป็นผู้มีประสิทธิภาพในการสอนจากนักเรียน ครู และครูใหญ่
ในโรงเรียนมัธยมศึกษาประจำเมือง ผลการศึกษาพบว่าครูที่มีประสิทธิภาพเป็น
คนสุ่มเยือกเย็น มีความสามารถในการตอบสนองต่อ ทะเยอทะยาน เกรงขริม
ทำงานว่องไว และรักษาเอกลักษณ์ของความเป็นครูไว้ได้¹

จากเอกสารและการวิจัยที่เกี่ยวข้องนี้ เป็นแนวทางความคิดในการสร้าง
แบบสำรวจสถานภาพครูให้สมบูรณ์ที่สุด เพื่อให้ครอบคลุมสภาพที่เป็นจริงของครูใน
ปัจจุบัน เพราะครูเป็นบุคคลสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติ หน้าที่สำคัญของครูคือ
การอบรมสั่งสอน ทั้งในด้านวิชาการและการเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ นอกจากนี้ครู
ยังต้องเกี่ยวข้องกับชุมชนและร่วมกิจกรรมในชุมชนด้วย

¹Cheoter Wayne Oden , "Personality Profiles of Successful
Inner - City Teachers and the Appropriateness of the Responses
of Pre - Service Teachers of Simular and Differing Profiles to
Simulated Inner -- City Classroom Situations," Dissertation
Abstracts 33 (July 1972) p. 194A